

Liste over hjælpemidler og forkortelser ved brug af sprogteknologiske hjælpemidler

På Oqaasileriffiks hjemmeside www.oqaasileriffik.gl findes følgende hjælpemidler:

Ortografiske hjælpemidler (RETSKRIVNING)

- Menu → Værktøjer → [Download stavekontrol \(Kukkuniiat\)](#)
- Menu → Værktøjer → [Kleinschmidt Konverter](#)

Fonetiske hjælpemidler (UDTALE)

- Menu → Værktøjer → [IPA Konverter](#)
- Menu → Værktøjer → [Martha \(talesyntese\)](#)

Morfologiske hjælpemidler (ORDDANNELSE)

- Menu → Værktøjer → [Ordanalysator](#)
- Menu → Værktøjer → [Ordgenerator](#)

Syntaktiske hjælpemidler (SÆTNINGSDANNELSE)

- Menu → Værktøjer → [Liveanalyse](#)
- Query tool (ligger endnu her: <https://beta.oqaasileriffik.gl/ocr/query.php>, <https://beta.oqaasileriffik.gl/ocr/lookup.php> og <https://oqaasileriffik.gl/corp/query.php>)

Andre hjælpemidler (ORDBØGER, LÆRESYSTEMER OG OVERSÆTTERE)

- Ordbogen [DAKA](#) (grønlandsk-dansk og dansk-grønlandsk)
- [Schultz-Lorentzens](#) ordbog (grønlandsk-engelsk)
- [Katersat](#) (grønlandsk-dansk-engelsk)
- [ordbogêraq](#) (grønlandsk-grønlandsk)
- [GroenOrd](#), samlet udgave af 5-6 trykte grønlandske ordbøger
- [LG1 online](#), 'Grønlandsk for voksne 1'
- [LG2 online](#), 'Grønlandsk for voksne 2'
- [LG3](#), nyere morfologisk og syntaktisk analysator kombineret med ordbøger
- F.Nielsen: [Vestgrønlandsk grammatik](#), En grammatik med en udførlig tilhængsliste
- App'en Ordbogit (den samme som DAKA)
- [App'en Ordbogi](#) (grønlandsk-dansk, grønlandsk-engelsk, engelsk-engelsk)
- [Øvrige ordbøger](#)

Se en beskrivelse af nogle af hjælpemidlerne på de følgende sider.

Stavekontrol

Stavekontrol og orddele til tekstbehandlingsprogram.

Kleinschmidt Konverter

Kleinschmidt Konverter er en maskine, der konverterer fra "gammel retskrivning" til "ny retskrivning".

- Indtast et eller flere ord skrevet i "gammel retskrivning" i feltet
- Teksten fremkommer i "ny retskrivning" neden for feltet
- Det er ikke muligt at konvertere tekst fra "ny retskrivning" til "gammel retskrivning"

IPA Konverter

IPA Konverter er et værktøj til at skrive ord med lydskrift.

- Indtast et eller flere ord og tryk "IPA-konverteringsprogram"
- Den samme tekst fremkommer neden for feltet
- Teksten fremkommer i lydskrift under overskriften "IPA"
- Indbygget i IPA Konverter er også en vejledning i tonal udtale af grønlandsk

En generel liste over tegn brugt i lydskrift findes her:

- https://da.wikipedia.org/wiki/Internationale_fonetiske_alfabet.

Tallene i lydskriften henviser til tonehøjden i udtalen af den umiddelbart bagvedstående stavelse. Udtalereglerne er vejledende.

- (ingenting) står for "åben stavelse" og udtales i almindeligt toneleje
- 1 står for "lukket stavelse" og udtales i halvhøjt toneleje
- 2 står for "lang stavelse" og udtales i højt toneleje

Martha (talesyntese)

Martha kan læse grønlandsk højt.

- Indtast et eller flere ord i feltet
- Tryk på "Tekst til tale"
- Teksten bliver nu læst op

Martha kan også downloades på siden.

Ordanalysator

Ordanalysatoren kan analysere enkeltord. Analysen er helt og aldeles teoretisk og siger dermed ikke noget om, hvorvidt ordet i praksis forekommer i almindelig sprogbrug.

- Indtast et eller flere ord i feltet
- Klik på ”Foretag en analyse”
- Hvert af de indtastede ord bliver analyseret
 - ilinniar+Gram/TV+V+Ind+3Pl+3PIO+Orth/Alt ilinniar+Gram/TV+V+Ind+3Sg+3PIO
ilip+Orth/Arch+Gram/Refl+Gram/IV+NIAQ+Der/vn+PAK+Der/nn+N+Abs+Pl+3SgPoss
ilip+Orth/Arch+Gram/TV+Gram/Refl+NIAQ+Der/vn+PAK+Der/nn+N+Abs+Pl+3SgPoss
ilip+Orth/Arch+Gram/TV+NIAQ+Der/vv+Gram/TV+V+Ind+3Pl+3PIO+Orth/Alt
ilip+Orth/Arch+Gram/TV+NIAQ+Der/vv+Gram/TV+V+Ind+3Sg+3PIO
ilip+Gram/IV+NIAQ+Der/vn+PAK+Der/nn+N+Abs+Pl+3SgPoss
- De dele af analysen der indeholder skråstreg er ikke så vigtige. Det er stammen/roden (ilinniar), tilhæng (NIAQ, NIAR, PAK) og endelser (N, Abs, V, Ind, Pl, 3Sg, 3Pl, 3PIO, 3SgPoss), der er det vigtigste.
- Hvis der er flere analyser af et ord, så vælg som udgangspunkt en analyse
 - uden +Orth/Arch(aisk) (gammeldags)
 - uden +Orth/Youth (ungdomssprog)
 - uden +Err/Sub (retskrivningsfejl)
 - med den længste stamme/rod
 - i eksemplet er det den øverste analyse, du bør vælge

Analysen indeholder en del information:

- Ordets rod står længst til venstre med minuskler (små bogstaver, ilinniar)
- Tilhæng står med majuskler (store bogstaver, NIAQ)
 - Tilhængene skrives med fonemer og er ikke udtryk for korrekt ortografi
 - f.eks. I for e og U og o
 - Mellem tilhængene kan der stå ”vn”, ”nv”, ”vv” og ”nn”. ”n” står for ”nominalstamme” og ”v” for ”verbalstamme”. ”vn” betyder, at ordstammen bliver omdannet fra verbal til nominal, ”nn” at ordstammen forbliver nominal osv.
 - Det der står før skråstregene (fx Der/, Gram/ eller Orth/) er interne koder og bør bare ignoreres
 - IV og TV viser, om stammen er intransitiv eller transitiv
 - Refl og Pass viser, om stammen er reflektiv/reciprok eller passiv

- Endelserne står længst til højre.
 - "N" betyder, at der er dannet et nomen, "V" at der er dannet et verbum
 - Kasus for nominernes vedkommende er Abs(olut), Rel(ativ), Ins(trumentalis) Trm(terminalis), Abl(ativ), Lok(alis), Aeq(ækvalis) og Via(lis). Desuden Akk(usativ) og Nom(inativ)
 - Har nominet en possessor (ejer), markeres denne med f.eks. "3PIPoss". Forkortelserne anvendt er Sg (singularis), Pl(uralis), Poss(essor)
 - Modus for verbernes vedkommende er Ind(ikativ), Int(errogativ), Imp(erativ), Opt(ativ), Par(ticipialmåde), Cont (ledsagemåde), Cau (kausativ) og Con (konditionalis)

Du kan se en oversigt over forkortelserne her: <https://giellalt.uit.no/lang/kal/root-morphology.html>.

Ordgenerator

Her kan du bygge et nomen (substantiv), et verbum eller en partikel. Indsæt en rod, sæt eventuelt et tilhæng på og vælg hvilken endelse det skal have.

Vil du lege mere med ordgenerering, kan du installere den F(inite) S(tate) T(ransducer) der ligger til grund for både ordanalysatoren. Du finder den her: <https://giellalt.uit.no/infra/GettingStarted.html>, og det er open source, så du kan frit downloade den. Sprogkoden er kal.

Ordbog

Ordbogen er tilgængelig fra feltet Søg fra alle undersider af oqaasileriffik.gl. Den fungerer som en almindelig ordbog. Søgning fra det felt, der optræder på alle sider giver opslag på hele hjemmesiden, altså og på de dele, der ikke er en del af ordbogen. I søgning fremkommer også resultater, der ligner det, der er søgt på.

Klik på dit ordbogsopslag, så du ser informationen om leksemet. Oplysningerne ved siden af leksemet er oppefra og ned følgende:

- Opslagsord, ordklasse, sprog, udtale
- Analyse af opslagsordet (i benægtet form, hvis det er et verbum, og i absolutiv og relativ form, hvis det er et nomen), når man holder cursoren hen over ordet)
- Evt. definition(er)
- Relaterede ord (det tætteste vi kommer på "synonymer")
- Brugseksempler
- Referencer (hvor oversættelsen kommer fra)

Du kan også vælge at søge direkte efter tilhæng (derivationsmorfemer) i nederste søgefelt i ordbogen. Husk at bruge I for e og U for o (fx TIP og RIIR). Klik på det resultat der står under "Afledninger". Så kan du:

- Se hvilken stamme tilhænet kan sættes til og hvilken slags stamme det danner
- Se om det er trunktativt (spiser), additivt eller recessivt (indskyder en ekstra konsonant)
- Se hvad det betyder på dansk og engelsk
- Se eksempler på, hvilke ordbogsopslag tilhænet indgår i
- Se hvilke tilhæng der oftest er på henholdsvis venstre og højre side af tilhænet

Liveanalyse

Her kan du få analyseret en hel tekst. Du får på den måde udpeget verbum, subjekt, objekt og forskellige former for adled i en sætning, hvilket hjælper dig til at foretage en præcis oversættelse. Der er ingen garanti for at analysen er korrekt, men analyserne bliver mere pålidelige for hver dag, der går.

Der bruges en del forskellige forkortelser. Ud over dem, der bruges i selve analysen af det enkelte ord, som du kan se under Ordanalysator, bruges også nogle syntaktiske markører, der fortæller hvilken relation ordene har til hinanden i sætningen.

- De vigtigste er disse
 - @PRED = hovedverballed (danner en sætning)
 - Peter **spiser**; Piitaaq **nerivoq**
- @SUBJ = subjekt
 - **Peter** spiser; **Piitaaq** nerivoq
- @OBJ = objekt
 - Peter spiser **æblet**; Piitaaq **iipili** nerivaa
- @POSS = possessor (ejer et nomen)
 - Peter spiser **Idas** æble; Piitaaq **Idap** iipilia nerivaa
- @i-N = henviser til et inderiveret nomen i et verbum
 - Peter spiser et **rødt** æble; Piitaaq **aappalaartumik** **iipilitorpoq**
- @MIK-OBJ = henviser til en halvtransitiv verbalstamme
 - Peter spiser **et æble**; Piitaaq **iipilimik** **nerivoq**
- @ADVL = adverbalt adled (hører sammen med et verbum)
 - Peter spiser **nu**; **massakkut** Piitaaq nerivoq
- Desuden følgende og en række andre
 - @APPOS = apposition (hører sammen med et nomen)
 - @INTERJ = tilråb, udbrud
 - @VOK = tiltaleform
 - @CLB = sætningen slutter
 - @CL-CIT = mest overordnede verballed i oratio obliqua
 - @CL-ADVL = sætningsadverbalt adled (maanna)
 - @i-ADVL = modificerer en inderiveret verbalstamme
 - Comp = kompositum med NIQ og ajor-, saper-, artor- og nalu-

@CAU = årsagsangivelse
@CON = betingelsesangivelse
@CONJ = konjunktion, bindeord (binder ord eller sætninger sammen)
@SUBJ_COMP = lægger sig til subjekt eller inderiveret subjektsprædikativ. I forbindelse med neksusdannende tassa markerer det komplement.
@HNOUN = nomen i en konstruktion uden verbum
@AGENS = den som gør noget i en passiv sætning
@FOC = fokuspartikel

< = det gælder noget, der står til venstre for

> = det gælder noget der står til højre for

En fuld oversigt findes her:

<https://victorio.uit.no/langtech/trunk/langs/kal/src/syntax/disambiguator.cg3>

Query tool

Her har du mulighed for at søge i aviserne Atuagagdliutit fra 1952, 1953 og 1954, samt i et nyere tekstkorpus. En del af avisartiklerne findes både i dansk og grønlandsk version. Værktøjet findes i tre udgaver:

- <https://beta.oqaasileriffik.gl/ocr/query.php> (de tre avisårgange)
 - Ordform er den form, ordet har i virkeligheden. Brug % som wildcard.
 - Lemma er ordets rod og ikke nødvendigvis den form ordet har i virkeligheden, fx atuar.
 - Som tags kan blandt andet søges på tilhæng, men med tilføjet ordklasse, fx TIP+vv.
 - Hver af de fem kolonner svarer til ét ord. Du kan altså søge på både indholdet af et ord og ordenes indbyrdes rækkefølge.
 - Når du har søgt, kan du klikke på linket til venstre for teksten for at se avissiden.
 - Klikker du på linket til højre, får du teksten i ny og gammel retskrivning samt på dansk, hvis teksten også findes i dansk version.
- <https://beta.oqaasileriffik.gl/ocr/lookup.php> (de tre avisårgange)
 - Her kan du søge specifikt på sprog, avisårgang og teksttype
 - Når du har søgt, kan du klikke på linket til venstre for teksten for at se avissiden.
 - Klikker du på linket til højre, får du teksten i ny og gammel retskrivning samt på dansk, hvis teksten også findes i dansk version.
- <https://oqaasileriffik.gl/corp/query.php> (forskellige korpora)
 - Her kan du søge specifikt på teksttype (vælges nederst)
 - Regular expressions accepteres

- I øverste række indtastes et eller flere bogstaver i ordet
- I mellemste række indtastes lemma (stamme)
- I nederste række indtastes tags. Det er de tags, der er defineret som LIST her:
<https://victorio.uit.no/langtech/trunk/langs/kal/src/syntax/disambiguator.cg3>